

JAN KŘIPAČ / 22. 2. 2016

Černá sobota

Tento týden vychází poprvé na DVD pozapomenuté kriminální drama Miroslava Hubáčka z přelomu padesátých a šedesátých let. Kromě dobovou kritikou marginalizovaného tématu pančování alkoholu přináší film vytříbenou kameru a některé pozoruhodné herecké výkony.

Námět vzešel ze skutečné události pančování a následného ohrožení obyvatel metanolem. Případ zpracovali v rozhlasové hře *Demižón* Miroslav Kratochvíl s Lubomírem Pokem. Její děj se soustředil na úspěšnou policejní akci, která zamezila hromadné otravě hostů na jedné venkovské svatbě. Hru nastudovalo rozhlasové studio v Českých Budějovicích. Premiéra inscenace se uskutečnila ve studiu Praha II – Ostrava v roce 1958.

Filmové adaptace se ujala tvůrčí skupina Šebor – Bor. Původní dějová linie byla rozšířena o motiv milostného trojúhelníku: nádražní trafikant Rezek nabízí pančovaný alkohol v restauraci své ženy. Demižóny mu dováží jeho kumpán Kubíček v nákladním autě nic netušícího řidiče Valeny, který má milostný poměr s hostinskou Rezkovou. Jednoho sobotního rána pak odjíždí Valena na svatbu svého kamaráda a bere s sebou několik litrů pálenky...

Na scénáři pracovali kromě Kratochvíla s Pokem také Josef Bouček, Vladimír Valenta a Ladislav Rychman, který měl film režírovat. Těsně před začátkem natáčení však vážně onemocněl a byl nahrazen Miroslavem Hubáčkem, jenž měl v té době za sebou už dvě starší kriminální dramata *V trestném území* (1950) a *Kavárna na hlavní třídě* (1953). Hubáček spolu s Vladimírem Valentou oprostil příběh od některých nákladnějších exteriérových scén, aby ušetřil na rozpočtu neustále se prodlužujícího projektu. Scénáři také napomohl Jiří Brdečka, který připsal postavám živé, autenticky znějící dialogy.

Natáčení bylo započato v Hostivařských ateliérech přesně dva roky po premiéře rozhlasové hry, tedy v dubnu 1960. Realistickému vyznění filmu napomáhají stavby Karla Černého, jenž se později stal výhradním architektem snímků trojice Forman – Passer – Papoušek. Oproti tomu obraz tíhne k větší expresivitě, zejména v nočních scénách první části příběhu. Kameraman Jaromír Holpuch (*Dědeček automobil, Vánice*) použil tvrdé svícení ke zdůraznění kontrastů, siluet a vržených stínů. Celkově své záběry vyhranil do jednoznačně noirové stylizace.

Černá sobota měla premiéru v lednu roku 1961. Dobová kritika ji přijala poměrně rezervovaně. Vytýkala snímku nesourodý scénář a žánrovou rozkolísanost (děj ke konci dospěje do poněkud komické polohy). Naopak ocenila herecké výkony – zejména Dany Medřické v roli hostinské Rezkové. Za zmínku ovšem stojí také charakterově přesný František Filipovský v záporné roli podvodníka Kubíčka. Samotné téma pančování nestálo kritikům příliš za pozornost. Za všechny stačí zmínit proslulého Jana Žalmana: „Snad trochu zapochybuješ o tom, zda opravdu otázka pijáků metylalkoholu nás ještě do té míry pálí, aby bylo třeba natáčet o tom film.“[1]

Černá sobota (ČSR 1960), režie: Miroslav Hubáček, scénář: Josef Bouček, Miroslav Kratochvíl, Lubomír Pok, Ladislav Rychman, Vladimír Valenta, kamera: Jaromír Holbuch, hudba: Václav Lídí, střih: Miroslav Hájek, hrají: Rudolf Deyl ml., Dana Medřická, Josef Bek, František Holar, František Filipovský, Josef Kemr ad. Filmexport, 71 min.

Poznámky:

[1] Žalman, Jan, *Černá sobota*, *Kino 16*, 1961, č. 1, s. 13.